

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Vtrùm Fides sit certior scientia naturali evidente.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

Certitudo
Moralis.

illa est, quæ quamvis sit objecto conformis, res- que ita se habeat uti actus enunciat, ut cum multi fide digni in rei alicujus affirmationem consentiunt, hi tamen decipi interdum possunt, & res alio modo, etiam naturaliter se habere; unde hic actus non est omnino firmus, sed quo gradu objectum deficere potest in existentia, eodem deficere potest actus in certitudine: quæ de causâ certitudo moralis à quibusdam dicitur certitudo, non simpliciter, sed secundum quid.

III.
Certitudo
Physica est
major certitudo
moralis.

Certitudo Physica est, quando aliquid se ita habere scimus spectatis naturis rerum, ita ut contrarium absque miraculo aliter evenire nequeat: sic certò cognoscimus ignem stupæ applicatum eam combusturum, Solem supra horizontem ortum, lucem in nostro hemisphærio producere, & similia, quamvis per divinam potentiam contrarium accidere possit, ut in fornace Babylonicâ scimus contigisse. Sic etiam visâ albedine constat certitudine Physicâ, illic esse subiectum cui insit; in sacrosanctâ tamen Eucharistiâ contrarium per miraculum videmus contingere.

IV.
Omnium
maxima est
certitudo
Metaphysica.

Certitudo denique Metaphysica illa est, cum nec per divinam potentiam aliter se res habere potest, ut homo, si sit, non potest non esse animal, & similia. Idem est de omnibus primis principiis: Quodlibet est vel non est, Omne totum est majus sua parte, & similibus. Hac etiam certitudine, ut supra diximus, qui modos admittunt, posito modo evidenter inferunt existere illius subiectum. Hæc certitudo est omnium maxima; quamvis enim veritas consistat in indivisibili, ut Disputatione præcedente Sect. quintâ dictum est, non tamen certitudo & evidentia: cum enim certitudo actus & evidentia pendeant à principiis, quò magis hæc firma fuerint & infallibilia atque ad verum determinata, eò actus ex hujusmodi principiis ortus, certior erit & evidentior, aliùmque excedens, qui ex similibus principiis non deducitur.

Quod prin-
cipia sunt
firmiora, eò
actus est
certior.

V.
Certitudo
adhesionis
& infalli-
bilitatis.

His positis, ut ad præsentem difficultatem propius accedamus, notandum Certitudinem insuper esse duplicem, Adhesionis, seu ex parte subiecti, & Infallibilitatis, seu ex parte actus: quam certitudinis divisionem cum S. Thoma 2. 2. quæst. 4. art. 8. Corpore, tradunt Theologi, eamque benè declarat Suarez hic, Disp. 6. Sect. 5. num. 6. & alii.

VI.
Certitudo
adhesionis
varius mo-
dis contin-
git.

Certitudo itaque Adhesionis seu subiectiva est actus, quo ita firmiter intellectus objecto proposito adheret, ut ægrè ab eo divelli possit: unde defini solet quòd sit constans & firma adhesio intellectus, omnem dubitationem & formidinem excludens; quòd aliis verbis explicat P. Vasquez hic, quæst. 1. cap. 5. dicens, hanc certitudinem esse determinationem ad unam partem contradictionis sine dubitatione. Hæc porro certitudo, seu adhesio ex duplici capite nascitur, nempe vel ex evidentia objecti, vel imperio voluntatis; hoc autem postremum duobus modis fit, vel enim prudenter procedit quis, & debito nixu fundamento assensum præbet rei propositæ, ut inter Catholicos contingit, vel imprudenter & temerè, ut faciunt hæretici, qui in suis erroribus ita firmi ac fixi sunt, ut se nullâ ratione ab illis divelli patiantur, sed summâ pertinaciâ maximèque obstinato animo eos defendant: quam proinde ipsorum credulitatem Concilium Tridentinum appellat Vanam & ab omni pietate remotam fiduciam.

Ex duplici
capite ori-
tur certitudo
adhesionis.

Certitudo Infallibilitatis, quæ sola propriè loquendo appellatur certitudo, illa est, quæ oritur ex principiis, quæ in falsum tendere nullo modo possunt, ac proinde est actus ad verum ex causarum infallibilitate determinatus: quam proinde infallibilitatem S. Thomas 2. 2. quæst. 4. art. 8. vocat certitudinem ex causâ. Hic tamen actus, qui modò ex his principiis elicitur, & ratione illorum est certus, si ex aliis principiis non ita ad verum determinatis fuisset productus, ut fortassis produci potuit, de quo postea, non esset infallibilis. Quemadmodum, ut rectè adverte P. Suarez, si verbum divinum humanitati alicui purè viatrici unitum esset hypostaticè, humanitate illâ hoc ignorante, hæc ob peculiarem assistentiam Verbi esset in omnibus suis actibus infallibilis, & operationes intellectus eliceret semper certissimas, ita ut sacram etiam Scripturam, nesciens quid ageret, posset condere: multi tamen illius actus essent solum opinativi, quales nimirum humanitas sibi relicta, seu non unita Verbo elicere potuisset, qui proinde in sensu diviso hujus unionis, incerti esse potuissent, imò & falsi.

VII.
Certitudo
infallibilitatis, quæ
est propriè
sua certitudo, de-
claratur.

Certitudo
infallibilitatis
quo-
modo acce-
dere actus
possit ab ex-
trinseco.

Porrò actus Fidei Theologicæ utramque hanc certitudinem includere debet; inprimis enim firmissimus sit oportet ex parte subiecti, seu certitudine adhesionis, ita nimirum ut non infallibiliter tantum, sed etiam firmiter, omnique periculi errandi timore postposito in objectum feratur; omnis enim dubitatio deliberata circa res Fidei, ut habetur cap. 1. de Hæreticis, destruit Fidem. Deinde ex iis principiis procedere debet, ut dictum est, quæ in falsum tendere nequeant, neque sint errori obnoxia.

VIII.
Actus Fidei
Theologicæ
certitudi-
nem tam
adhesionis
quàm in-
fallibilitatis
includit.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Fides sit certior scientiâ naturali evidente.

AD quæstionem hanc claris intelligendam notandum, duobus modis posse unum actum esse certiorē alio, certitudine scilicet essentiali & graduâ seu intensivâ. Certitudo essentialis major est illa, quæ plura habet magisque infallibilia principia ad verum determinantia. Graduâ certitudo major illa dicitur, quando actu intensiore assentimur alicui objecto, ut si quis actu naturali plures habente gradus certitudinis assentiat huic objecto, paries est albus, quàm alter actu supernaturali huic; Deus est Trinus & Unus. Hic tamen actus Fidei intensus solum ut duo, certior est certitudine essentiali, seu quoad substantiam actus, quàm prior intensus ut sex vel septem, licet graduâ certitudine ab eo superetur. Sermo autem hic præcipuè est de certitudine substantiali.

I.
Duplex ad-
tur certitudo,
essentialis
& graduâ.

Prima itaque sententia affirmat actum Fidei minus certum esse actu scientiæ naturalis: ita Durandus in 3. d. 23. quæst. 7. num. 10. Idem affirmare videtur Hugo de Sancto Victore lib. 1. de Sacramentis p. 10. cap. primo, ubi asserit Fidem in certitudine superare opinionem, sed cedere scientiis. Argumenta ponentur postea.

II.
Asserunt
aliqui Fidem
in certitudine
cedere scientiis.

Secunda, multòque communior inter Theologos sententia, docet Fidem quacunquē scientiâ naturali esse certiorē. Hæc expressa est Divi Thomæ sententia hęc, quæst. 4. art. 8. quem

III.
Secunda
sententia
aut Fidem
esse certiorē
certiorum.
hac

hac in parte sequuntur Theologi, remque fusè & clarè explicat P. Suarez hîc, Disp. 6. Sect. 5. & Coninck, Disp. 14. dubio quarto.

Prima Conclusio: Actus Fidei nostræ est metaphysicè certus: ita Theologi passim, & probatur ex illo Act. 2. vers. 36. Certissime sciat omnis domus Israël, &c. Item Tobia 3. vers. 21. sic habetur: Pro certo habet omnis qui te colit, &c. Præterea 2. ad Timotheum 1. vers. 12. sic loquitur Apostolus: Scio cui credidi, & certus sum &c. Quare hæc veritas traditur in Concilio Lateranensi Cap. Firmiter. Unde non bene audit apud Theologos Durandus, qui hoc vocare in dubium, imo negare videtur. Ratio verò est quam supra posui; iis namque principiis innitur, quæ in falsum tendere, intellectumque ad illud determinare nullo modo possunt.

Secunda Conclusio: Actus Fidei in certitudine infallibilitatis superat quamcunque scientiam naturalem: ita auctores secundæ sententiæ supra positæ, videturque mens S. Thomæ 2. 2. q. 4. art. 8. ad secundum, ubi sic habet: Multo magis homo certior est de eo, quod audit à Deo, qui falli non potest, quam de eo quod videt propriâ ratione. Probatur primò ex illo 2. Petri 1. vers. 19. Habemus firmiorem propheticum sermonem, &c. Hinc Sancti Patres multi sunt in Fide supra omnem cognitionem naturalem extollendâ. Sic S. Augustinus lib. 7. Conf. cap. 10. de Fideloquens: Facilius, inquit, dubitarem vivere me, quam non esse veritatem, &c. Item S. Basilii in Psal. 115. sic habet: Fides supra rationales methodos ad assensum trahens. In eandem rem Homil. 31. in Ep. ad Hebræos sic loquitur S. Chryostomus: Nec Fides dici potest, nisi circa ea, que non videntur, amplius quam circa ea, que videntur, satisfactionem quisque habuerit. Tandem, ut alios omitam, Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. cap. 2. Quotquot, inquit, veraciter fideles sumus, nihil certius tenemus, quam quod Fide credimus. Constant proinde Sanctorum Patrum sententia est, Fidem nostram scientiis naturalibus esse certio-riorem.

Ratio demum conclusionis est: Ille siquidem actus est certior, qui ex firmitioribus perfectioribusque principiis & causis procedit, sed actus Fidei procedit ex firmitioribus & perfectioribus causis & principiis quam scientiæ ullæ naturales, ergo. Major propositio indubitata videtur; ideo enim scientia certior est opinione & fide humana, quia ex firmitioribus perfectioribusque nascitur principiis, magisque ad verum determinantibus. Minor itaque, quod scilicet Fides divina firmitioribus nitatur principiis quam ulla scientia naturalis facile ostenditur; in primis enim fundatur in auctoritate divinâ, Deus autem ut est primum Ens in essendo, & prima in dicendo veritas, ita falli eum vel fallere & esse auctorem falsi multò impossibilis est, quam naturalem ullam scientiam, quantumvis certam & evidentem errare.

Accedit Fidem, de qua hic loquimur, niti lumine à Deo ad actum Fidei eliciendum peculiariter infuso, quod proinde lumen supernaturalis excitationis appellari solet: hoc porro lumen excellentius multo est, magisque necessariò ad verum determinatum, quam ullum lumen naturale intellectus, quantumcunque in suo genere sit excellens. Imò ipsa etiam prima principia, in quibus nihilominus lumen naturale maximè elucet, per hoc lumen Fidei interdum corriguntur. Sic in

materiâ de Trinitate principium illud, *Que sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, limitant Theologi ad res finitas. Sic in aliis etiam mysteriis, ut Incarnatione, Eucharistiâ, &c. principia varia ad hoc lumen veluti ad normam & regulam exigimus, atque in tantum veritati conformia esse agnoscimus, in quantum Fidei non sunt difformia, variisque ut fert occasio iis limitationes adhibemus, ne Fidei repugnent. Quæ apertè indicant multo certiores esse actus, qui ex hoc lumine procedunt, quam sint alii quicumque etiam præstantissimi, lumenque omne naturale quoad infallibilitatem & certitudinem ad hoc Fidei lumen veluti ad primum præcipuumque in hoc genere esse explorandum. Plura hac de re subjicientur infra, Sect. quintâ.

Dices: implicat ut scientiis naturalibus, præsertim primis principiis, quæ dignitates appellantur, subsit falsum, suntque hæc metaphysicè certa; ergo non potest Fides iis esse certior, cum æquè sit implicatio contradictionis ut illis subsit falsum, ac Fidei; omnia enim impossibilia, cum involvant duo contradictoria, sunt æqualiter impossibilia, ac proinde æquè impossibile est primum aliquod principium esse falsum ac Fidem, sicque prima principia sunt in certitudine Fidei æqualia.

Respondetur negando primam consequentiam; lumen quippe illud, utpote à Deo ad actum Fidei immixtum multo magis cum objecti veritate connectitur, quam ulla principia naturalia, certiusque illis est, & magis necessariò ad verum determinatum, quamvis & ea necessariò vera sint, & falli nequeant, etsi ut ait Aristoteles 4. Metaph. cap. 4. antiqui Philosophi nonnulla ex primis etiam principiis negaverint. Quod autem omnia impossibilia non sint æqualiter impossibilia, sed in his etiam magis & minus repariatur, testatur idem Aristoteles 4. Metaph. tex. 18. dicens magis impossibile esse ut quatuor sint mille, quam ut sint quinque, etiam si, ut constat, hoc etiam sit impossibile. Summa ergo Dei dignitas & excellentia postulat, ut quicquid ab eo dicitur & ad quod per speciale lumen movet, certius multo habeatur, quam veritas ulla in naturali lumine fundata, & ut in firmitate ac certitudine primæ illi deferantur.

SECTIO TERTIA.

Alia quædam de certitudine Fidei comparativè ad scientias naturales.

TERTIA Conclusio: Non certitudine tantum infallibilitatis, sed etiam adhesionis actus Fidei superat quamcunque scientiam naturalem: ita communis Theologorum sententia contra Durandum in 3. Dist. 23. q. 7. P. Hurtado Disp. 8. de Animâ, sect. 6. & alios. Probatur tamen Conclusio; illa namque adhesio est major, præ quâ aliam quamcunque parati sumus relinquere, sed omnem omnino scientiam parati sumus potius relinquere seu negare, quam Fidem, destruendo scilicet omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, & in captivitatem redigendo omnem intellectum in obsequium Christi, ut habetur 2. ad Corinth. 10. vers. 5. Unde quisquis est verè fidelis, quamcunque scientiam

Lumen naturale per lumen Fidei corrigitur.

Prima etiam principia per lumen Fidei limitantur.

VIII. Dices: a quæ implicat ut primis principis subsit falsum ac Fidei.

IX. Lumen Fidei multo magis necessariò ad verum determinat, quam lumen naturale.

Omnia impossibilia non sunt æqualiter impossibilia.

I. Etiam certitudine adhesionis actus Fidei superat quamcunque scientiam naturalem.

Quantâ firmitate fideles adherent Fidei.

IV. Actus Fidei nostræ est plane certissimus.

V. Fides nostræ quoad infallibilitatem certior est ulla scientiâ naturali.

Eidem nostram certius esse certio-riorem passim docent Patres.

VI. Ratione ostenditur Fidem esse certio-riorem scientiis naturalibus.

Deus est primum Ens, prima veritas.

VII. Ex lumine ad actum Fidei excitante ostenditur actus illum certius esse.